

школьників // Реалізація стандартів другого покоління в школі: проблеми і перспективи: сб. науч. статей. Ярославль: ФГБОУ ВПО «ЯГПУ ім. К.Д. Ушинського», 2014. С. 17-25.

4. Environmental education for kids – Kindergarten Lessons. [Електронний ресурс]. URL: https://www.kindergarten-lessons.com/environmental_education_for_kids/ (дата звернення: 22.07.2019).

5. Иванова Л. Ю. Экологическое образование и образование для устойчивого развития в российской школе: настоящее и будущее // *Вестник института социологии*. № 4, Том 8, 2017. – С. 90-112. DOI: 10.19181/vis.2017.23.4.483.

6. Ермаков Д. С., Суравегина И. Т. 2005. Экологическое образование: от изучения экологии – к решению экологических проблем: монография. Новомосковск: НФ УРАО. 142 с.

7. Устойчивое развитие и экологизация школьного образования / Сост. и отв. ред. Н. М. Мамедов. М.: Ступени, 2003. – 283 с.

8. Захлебный А.Н. Эколого-ориентированная учебная деятельность куда ориентировать? // *Экологическое образование*. 2003. №3. -С.3.

9. Мітрьасова О. Екологічна освіта в стратегії сталого розвитку / Олена Мітрьасова, Володимир Погребенник, Роман Політило, Алла Шибанова // Матеріали I Міжнародної конференції молодих вчених EсоTour-2013 [«Екологія і туризм»], (м. Львів 21–23 листопада 2013 р.) / Національний університет «Львівська політехніка». – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. – Електрон. опт. диск (CD-ROM). – С. 46–47.

УДК 378:61-054.6-057.875(477.53)

Буря Л.В., Білоконь С.О. Макаренко О.В., Вахненко А.В., Люлька О.М.

**Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
НАДБАННЯ З ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН В УКРАЇНСЬКІЙ
МЕДИЧНІЙ СТОМАТОЛОГІЧНІЙ АКАДЕМІЇ**

Представлено досягнення Української медичної стоматологічної академії в підготовці іноземних здобувачів вищої освіти. Приділена увага питанню адаптації іноземних громадян в соціо-культурному середовищі України.

Ключові слова: *Українська медична стоматологічна академія, факультет підготовки іноземних студентів, іноземні громадяни, здобувачі вищої освіти.*

The achievements of the Ukrainian Medical Stomatological Academy in preparation of foreign applicants for higher education are presented. Attention is paid to the issue of foreign citizens to the socio-cultural environment of Ukraine.

Key words: *Ukrainian Medical Stomatological Academy, Foreign Students Training Faculty, foreign citizens, applicants for higher education.*

Робота факультету підготовки іноземних студентів Української медичної стоматологічної академії (УМСА) базується на основі Закону України «Про вищу освіту», нормативних документів Міністерства охорони здоров'я України, Статуту УМСА, Положення про організацію навчального процесу в УМСА, рішень Вченої ради академії і ради факультету, рішень центральної методичної комісії академії, посадових інструкцій декана, заступників декана та інспекторів деканату.

Факультету підпорядковані 15 кафедр і навчально-науковий центр з

підготовки іноземних громадян (ННЦПГ). Декан, його заступники, завідувачі підпорядкованих кафедр, керівник ННЦПГ та представники від здобувачів вищої освіти (ЗВО) факультету входять до складу його Вченої ради.

Основним завданням деканату є організація навчально-виховного процесу на факультеті, обґрунтована і викладена в «Положенні про факультет підготовки іноземних студентів Української медичної стоматологічної академії», затвердженому наказами ректора №387 від 26 жовтня 2017 року та №61 від 10 червня 2020 року.

На початку нового навчального року проводяться виробничі збори з іноземцями, зарахованими на I курс, з питань організації навчального процесу, оцінювання успішності здобувачів вищої освіти, їх знайомства із «Правилами внутрішнього розпорядку для осіб, що навчаються в академії».

Протягом навчального року деканат факультету забезпечує виконання навчальних планів і учбових програм. Поряд з цим його співробітники організують облік успішності ЗВО та її аналіз; контролюють якість навчального процесу; своєчасно складають статистичну звітність; контролюють дотримання фінансової дисципліни ЗВО; готують матеріали на засідання Вченої ради УМСА, ректорату, центральної методичної комісії й інших дорадчих органів різного рівня підпорядкування; оформлюють накази про переведення, відрахування і допуск до державних іспитів іноземців, накази про кураторство; складають розклади іспитів СПА та контролюють його виконання; забезпечують і контролюють виконання наказів ректора, рішень Вченої ради УМСА та ради факультету, методичних комісій і розпорядження першого проректора з питань організації навчального процесу; ознайомлюють професорсько-викладацький склад з директивними матеріалами МОЗ та МОН України і ЦМК з вищої медичної освіти, «Положеннями» УМСА з питань організації навчального процесу; організують робочі засідання деканату за участю старост груп та лідерів земляцтв з різних питань організації навчально-виховного процесу на факультеті; підтримують зв'язки з координаторами набору іноземців з метою інформування їх про успішність, академічну заборгованість і дотримання фінансової дисципліни ЗВО; організують роботу комісій та складають графіки медичних оглядів іноземних громадян; приймають участь: в роботі комісій з акредитацій і ліцензування спеціальностей “Лікувальна справа”, “Медицина” та “Стоматологія” за кваліфікаційними рівнями «спеціаліст» і «магістр»; у розробці Положень УМСА з питань організації навчального процесу; у видачі міжнародних запрошень; у реєстрації вступників та нострифікації документів про отримання ними середньої освіти; в апостилізуванні і легалізації дипломів та додатків до них випускників [5].

Перебування іноземних громадян на території України контролюється щоквартальним поновленням електронної бази даних ЗВО УМСА, що подаються до Департаменту кадрової політики, освіти та науки і до Центру міжнародних програм МОЗ України. Представники адміністрації академії та співробітники деканату плідно співпрацюють із УДМС в Полтавській області, Українським державним центром міжнародної освіти й Інформаційно-іміджевим центром МОН України.

Одним із пріоритетних завдань діяльності факультету в напрямку підготовки фахівців є розвиток міжнародних зв'язків з метою залучення для навчання іноземців [5], для чого спільно з іноземними партнерами проводяться рекламні заходи із використанням мережі Інтернет з країнами Близького Сходу, Азії та

Африки. Підготовлено нові рекламні буклети і відеофільми, котрі передані акредитованим в Україні іноземним дипломатичним представництвам країн, громадяни яких навчаються в УМСА.

З 2015 року академія плідно співпрацює з представництвом Індії в Україні, що дозволило вперше в історії вишу залучити на навчання представників цієї країни. В результаті на теперішній час в УМСА здобувають вищу освіту близько 250 громадян Індії. Робота в цьому напрямку не припиняється: працівники деканату за допомогою мережі Internet в он-лайн форматі систематично спілкуються з очільниками середніх навчальних закладів Індії, інформуючи про переваги здобуття освіти в академії. Крім того, регулярно проводяться вебінари, де в он-лайн форматі співробітники факультету представляють світовому загалу досягнення колективу вузу.

Результатом зазначеної плідної роботи став високий рівень міжнародного іміджу УМСА, що дозволяє планувати та здійснювати стабільний набір іноземців для навчання, кількість яких протягом останніх 5 років невідмінно збільшувалась: загалом у 2015-2020 рр. на факультеті навчалися 5736 осіб з 54 країн світу.

За останні 5 років на тлі збільшення загальної кількості країн, громадяни яких навчаються в академії, дещо змінилася їх “географія”: зменшення числа представників пострадянських країн і збільшення кількості громадян країн Близького Сходу, Індії, Пакистану та Африки (особливо Марокко і Нігерії). Відрадно, що збільшилось й число представників розвинених країн Європи та Америки. Вагому роль в цих “географічних змінах” відіграло введення і розвиток в УМСА англійської форми навчання, якою з 2015 року по теперішній час здобули вищу медичну освіту 2385 іноземців [5].

Число іноземних громадян, зарахованих на 1 курс, щорічно невідмінно зростає, перебільшуючи їх кількість порівняно із показником 2015 року в 1,5-2 рази.

В рамках програми розвитку міжнародних зв'язків триває робота з посольствами Ірану, Саудівської Аравії, Тунісу, Палестинської автономії, Сирії та Йорданії для встановлення контактів і налагодження взаємовигідної співпраці з Міністерствами освіти та охорони здоров'я цих країн. З огляду на це протягом останніх 5 років організовано візити до вишу представників посольств Ізраїлю, Ірану, Саудівської Аравії, Палестини, Узбекистану, Йорданії, Індії, Марокко, Лівії, Туркменістану, за результатами яких УМСА отримала схвальні відгуки і сподівання на подальшу плідну співпрацю.

У 2018 році в академії працювала Міністерська комісія України з інспекції навчальних закладів, котра також визнала позитивною організацію та проведення набору іноземців й осіб без громадянства на навчання і якість надання їм освітніх послуг. Зауважень з цього напрямку діяльності колективу УМСА не було [5].

В рамках роботи Комісії проведено зріз якості мовної підготовки здобувачів вищої освіти 2-го курсу, який показав найкращий рівень серед іноземних громадян, що навчаються в медичних вузах України як російською, так і англійською мовами (табл. 1). Враховуючи те, що в зрізі брали участь не окремі особи, а 95% курсу, отриманий високий результат дає достовірну та об'єктивну оцінку володіння іноземцями мовою навчання. Безперечно, високий рівень мовної підготовки є запорукою отримання “якісної” вищої медичної освіти.

Таблиця 1

Показники зрізу якості мовної підготовки

Мова	Абсолютна успішність	Якісний показник
Російська	86,8%	83,2%
Англійська	81,25%	76,2%

Порівняння результатів складання практично-орієнтованих іспитів за останні 5 років показало стабільність середнього балу як в цілому, так і окремо з більшості предметів. Загалом державні екзаменаційні комісії оцінюють рівень підготовки випускників факультету таким, що відповідає вимогам кваліфікаційної характеристики лікаря та лікаря-стоматолога відповідно [2].

Окрема увага приділяється залученню іноземних громадян до роботи у студентських наукових гуртках й участі у конференціях, олімпіадах і конкурсах професійної майстерності [1, 5], де вони неодноразово отримували призові місця.

Останнім часом неабияку активність в цьому напрямку проявляють ЗВО англійської мови навчання. Так, їх представники отримали призові місця на 88-й науково-практичній конференції студентів та молодих вчених з міжнародною участю "Інновації в медицині" (психіатрія, м.Івано-Франківськ, 2016 р.), XXIII Міжнародному медичному конгресі студентів та молодих вчених (фармакологія і мікробіологія, м.Тернопіль, 2017 р.), 7-му Міжнародному медико-фармацевтичному конгресі студентів та молодих вчених (психіатрія, м.Чернівці, 2018 р.), на студентській науковій конференції "Actual Problems of tropical infectology" (інфекційні хвороби, м.Харків, 2019 р.).

Активності іноземців у наукових пошуках не завадили навіть карантинні обмеження, пов'язані з пандемією COVID-19, і в 2020 році Ані Мандей Еммануель зайняв призове місце з отриманням Диплому III ступеня в секції "Педіатрія" на XVII Міжнародній науковій конференції студентів, молодих вчених та спеціалістів "Актуальні питання сучасної медицини", присвяченій 215-річчю від дня заснування медичного факультету ХНУ ім.В.Н.Каразіна, яка відбулася в он-лайн форматі.

09 жовтня 2020 р. також в он-лайн форматі в УМСА проведено I-у Міжнародну студентську наукову онлайн-конференцію «IMEDSCOP 2020», де знову ж активну участь приймали іноземці академії, представляючи результати своїх наукових досліджень. Журі високо оцінило їх виступи. Так, дипломи III ступеню отримали Ndu Victory Chibuikem Munachimso та Jammoul Ali в секціях клінічної медицини №2 і профілактичної медицини та громадського здоров'я відповідно.

Традиційно велика кількість випускників бажає продовжити навчання у клінічній ординатурі й аспірантурі. За останні 5 років післядипломну освіту в академії завершили 82 іноземця, а на теперішній час навчається 61 особа: 59 в клінічній ординатурі і 2 в аспірантурі (представники 18 країн) [5].

В УМСА активно працює підготовче відділення для іноземних громадян, основним напрямком роботи якого є мовна підготовка та підготовка з профільних медико-біологічних дисциплін. Щорічне збільшення з 2015 р. кількості слухачів викликало потребу його реорганізації, в результаті чого на основі підготовчого відділення у 2019 р. створено навчально-науковий центр з підготовки іноземних громадян, головним завданням якого є координація і оптимізація вищезгаданого напрямку роботи. На сьогодні ННЦПГ випускає більше 100 осіб, а "географія" розширилася до 43 країн.

Декан разом із заступниками приймають участь в проведенні I туру Всеукраїнських студентських олімпіад на кафедрах академії та визначають, разом

із завідувачами кафедр, учасників II туру, приймають участь в організації і проведенні II етапу Всеукраїнських студентських олімпіад, зокрема з гістології, цитології та ембріології (2016-2017, 2017-2018, 2018-2019 н.р.) і з латинської мови та медичної термінології (2017-2018, 2018-2019 н.р.).

У 2018 році організовано і проведено науково-практичну конференцію з міжнародною участю “Актуальні питання медичної (фармацевтичної) освіти іноземних громадян: проблеми та перспективи”, в якій прийняли активну участь представники навчальних закладів як України, так і зарубіжжя (Австрія, Польща, Білорусь). За результатами видано збірник науково-методичних робіт. Високий рівень проведення форуму схвально оцінений науково-педагогічними спільнотами зазначених країн.

Постійно підвищуючи педагогічну майстерність, співробітники деканату є активними учасниками навчально-практичних конференцій, що відбуваються в Полтаві та в інших містах України (Київ, Тернопіль, Бережани).

Кожного місяця на факультеті проводяться засідання Вченої ради. Основними плановими питаннями є навчально-методична, організаційно-методична, лікувальна, наукова і виховна робота на кафедрах. Розглядаються виробничі, юридично-правові та інші питання. Загалом основною метою проведення Вчених рад на факультеті було і залишається організація роботи кафедр, налагодження їх взаємозв'язку, чітке контролювання виконання нормативних документів та якісний кадровий підбір молодих спеціалістів.

Невід'ємною частиною є виховна робота на факультеті, що традиційно проводиться згідно національної доктрини розвитку освіти України, закону України про освіту, концепції національного виховання студентської молоді, наказів МОН і МОЗ України, Статуту УМСА та цілого ряду інших нормативних документів.

Виховна робота вирішується в кількох пріоритетних напрямках: громадянське виховання; формування політичної і правової культури; родинно-сімейне виховання; морально-духовне та художньо-естетичне виховання; задоволення потреб іноземців у професійному самовизначенні; соціально-психологічний супровід ЗВО; становлення екологічної культури ЗВО; організація дозвілля іноземних громадян і пошук його нових форм; співпраця зі студентським самоврядуванням академії; формування здорового способу життя та сприяння творчому розвитку особистості [5].

Іноземці, що прибувають на навчання, є представниками певних країн, і з моменту вступу потрапляють у незвичне та незнайоме для них українське середовище, до якого потрібно адаптуватися. Звичні соціальні, релігійні, національні і кліматичні особливості їхніх країн та відмінність менталітету викликають низку об'єктивних труднощів, на подолання саме яких і спрямована виховна робота [3, 4].

Адаптація іноземців відбувається в декілька етапів.

1. Навчальний процес на кафедрах I курсу організовується із урахуванням ступеня володіння ЗВО мовою навчання.
2. Важливу роль у адаптації іноземців відіграють створені земляцтва, лідери яких тісно співпрацюють з керівництвом УМСА та факультету щодо вирішення проблем, які виникають у ЗВО під час навчання і у побуті.
3. В академії активно діє школа кураторів, яка постійно проводить інформаційно-виховні години, бесіди, організовує екскурсії по історичним та

культурним куточкам України.

4. Не менш важливим етапом адаптації є проведення святкових і мистецьких заходів, вечорів національних культур, де представники різних країн знайомлять присутніх із особливостями та традиціями своїх держав, а також вивчають українську культуру і звичаї.

На виробничих нарадах з активом курсів та старостами груп розглядаються питання відвідування практичних занять і лекцій, своєчасності відпрацювання пропущених занять, успішності та виробничої дисципліни. Особлива увага звертається на іноземців, що пропускають заняття без поважних причин у великій кількості або безвідповідально ставляться до вивчення окремих дисциплін.

На засіданнях школи кураторів розглядаються питання планування роботи, чергування в гуртожитках, індивідуальної роботи з іноземними громадянами. Поряд з цим на школу кураторів запрошуються члени ректорату або фахові спеціалісти з питань педагогіки.

Зустрічі ЗВО з керівництвом УМСА проводяться протягом навчального року і включають обговорення питань, що виникають у них під час навчання.

Відповідно до розробленого та затвердженого плану заходів щодо забезпечення безпеки перебування іноземних громадян в країні, правил поведінки в громадських місцях, попередження та недопущення виникнення конфліктних ситуацій між іноземцями і українською молоддю, адміністрацією УМСА та деканатом разом із підрозділами правоохоронних органів вживаються дієві заходи, систематично відбуваються робочі зустрічі і наради із лідерами земляцтв, релігійними активістами та старостами навчальних груп.

Деканат традиційно займається проведенням брейн-рингів, вікторин; заходів, присвячених Дню студента; спортивних змагань; вечорів «Спортивної слави»; святкування «Днів Незалежності» країн, з яких навчаються представники; святкових вечорів «Дружби народів».

В останні роки іноземці брали активну участь у масових заходах як академічного («Битва факультетів», «Містер УМСА», «Міс УМСА», «Дебют першокурсника»), так і загальноміського масштабу («Полтава вишивана», «Студентська весна», Всесвітній день поезії і т.п.), у Всеукраїнських та регіональних заходах, були ініціаторами проведення розважально-естетичних заходів, громадянсько-правових зустрічей, екологічних акцій, залучалися до мистецько-культурних проєктів, презентацій, круглих столів. В рамках пропаганди здорового способу життя вони проводили активну просвітницьку роботу в загальноосвітніх навчальних закладах Полтави і Кременчука.

Представники факультету відзначені подяками за вагомий внесок у реалізацію молодіжної політики в Полтавському регіоні (Полтавська обласна рада); за щорічну участь у Всеукраїнській благодійній акції «Чужих дітей не буває»; за волонтерську діяльність (Полтавська обласна рада); за участь в марафоні написання листів від координаторів всесвітнього руху «Amnesty International».

Активну участь іноземці приймають й у спортивних заходах, входять до збірних команд УМСА з футболу, легкої атлетики, плавання, волейболу та різних видів боротьби.

Упродовж останніх років вони, гідно захищаючи честь факультету і академії на спортивних змаганнях, здобули перемоги на світовому чемпіонаті з військово-спортивних багатоборств; щорічному міжнародному турнірі серед іноземних студентів ЗВО м. Полтави з міні-футболу; XIII Універсіаді Полтавщини серед ВНЗ

III-IV рівнів акредитації (змагання з боксу); VI Спортивних іграх Полтавщини серед закладів вищої освіти.

Навесні 2018 р. вперше проведено міжнародний турнір з міні-футболу. Академію представляли 11 команд з 6 країн світу. Наші учасники здобули блискавичні перемоги та посіли всі призові місця. Турнір став традиційним, отримавши статус Кубка ректора, який у 2019 р. знову отримала команда-переможець Української медичної стоматологічної академії.

Таким чином, робота на факультеті багатогранна, різноматична і потребує постійної уваги, контролю та творчої ініціативи від кожного співробітника академії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дослідницька діяльність майбутніх лікарів в умовах глобалізації / Л. В. Буря, О. В. Макаренко, С. О. Білоконь [та ін.] / Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи // Збірник статей IV Міжнародної науково-практичної конференції. – Полтава, 2019. – С. 44-51.
2. Інноваційні моделі навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах України / Л. В. Буря, С. О. Білоконь, О. О. Калюжка [та ін.] / Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи // Збірник статей III Міжнародної науково-практичної конференції. – Полтава, 2018. – С. 28-29.
3. Особливості навчально-виховного процесу серед студентів-іноземців першого року навчання / Л. В. Буря, С. О. Білоконь, О. К. Прилуцький [та ін.] / Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2017. – С. 28-30.
4. Особливості організації навчально-виховного процесу серед іноземних студентів / Л. В. Буря, С. О. Білоконь, О. К. Прилуцький [та ін.] / Актуальні питання якості медичної освіти // Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Тернопіль, 2016. – Т. 1. – С. 137.
5. Підготовка іноземних громадян в Українській медичній стоматологічній академії: досягнення та перспективи / Л. В. Буря, О. О. Калюжка, С. О. Білоконь [та ін.] / Актуальні питання медичної (фармацевтичної) освіти іноземних громадян: проблеми та перспективи // Збірник статей навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2018. – С. 13-14.

УДК 378:82-31=161.2

Вечерок О.М., Трусова Л.В., Скальська С.А.

Українська медична стоматологічна академія м. Полтава

ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ПОВІСТІ

В.Г. КОРОЛЕНКА «БЕЗ ЯЗЫКА»

Стаття присвячена проблемі міжкультурної комунікації. На матеріалі повісті В.Г. Короленка «Без языка» досліджуються міжкультурні непорозуміння у процесі комунікації між представниками різних країн та культур на етнічному, національному та цивілізаційному рівнях, зокрема, ментальні особливості різних культур.

Ключові слова: культура, національна культура, міжкультурна комунікація,